

บทความวิจัย (Research Article)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 Needs of the Administration Based on the Seven Sappurisadhamma of Phrapariyattidhamma Schools, General Education, Area 7

พระครูวินัยธรวรวิทย์ เตชธมฺโม (เฮียงเหี้ย)¹, อมรรัตน์ เตชะนอก², และลัมฤทธิ์ กางเพ็ง³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3,4,5}

Phrakhruwinaithon Worawuth Techathammo(Hainghia)¹, Amonrat Techanok², Samrit Kangpheng³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand^{1,2,3}

Received: May 08, 2023 Revised: June 15, 2023, Accepted: June 17, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 175 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม โดยสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.911 และสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.965 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 มีค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์สูงกว่าสภาพปัจจุบันในทุกด้าน และทุกประเด็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับตามความสำคัญของความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนา ก่อน ซึ่งพิจารณาจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ได้ดังนี้ (1) ด้านการบริหารบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 (2) ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7 (3) ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 7 และ (4) ด้านการบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การบริหารจัดการ, สัปปุริสธรรม 7, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

The objectives of this research were to study the current condition, desirable conditions, and needs of the administration based on the Seven Sappurisadhamma of Phrapariyattidhamma schools, general education, area 7. The sample consisted of 175 school administrators and teachers. The research instruments consisted of a questionnaire; the current condition had a

¹ Corresponding author, Tel. 0862337305, E-mail: worawuth2018@gmail.com

reliability value of 0.911, and a desirable condition had a reliability value of 0.965. The statistics used were: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and Priority Needs Index (PNI_{modified}). The research results were as follows: The current condition, desirable conditions, and needs of the administration of the Phrapariyattidhamma Schools above: the mean value of the desirable conditions was higher than the current condition in all aspects and issues. The overall mean was statistically rated at the highest level. Sorted in order of importance of the needs based on the determination from the PNI_{modified} values were as follows: (1) personnel administration according to the Seven Sappurisadhamma; (2) general administration according to the Seven Sappurisadhamma; (3) budget administration according to the Seven Sappurisadhamma; (4) academic administration according to the Seven Sappurisadhamma.

Key Words: Needs, Administration, The Seven Sappurisadhamma, Phrapariyattidhamma Schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 ได้นิยามการศึกษาพระปริยัติธรรม คือ การศึกษาตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่สถานศึกษาจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมเพื่อให้การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นไปตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกโบราณราชประเพณี และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ เพื่อให้พระภิกษุและสามเณรมีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาใช้ให้เกิดการพัฒนาจิตใจและปัญญา และมีการรักษาพระธรรมวินัยให้เป็นอย่างถูกต้องดังตามโดยเคร่งครัด เป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป โรงเรียนพระปริยัติธรรมจึงเป็นสถานศึกษาแห่งสถาบันพระพุทธศาสนาภายใต้การกำกับดูแลของคณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม ในการสนับสนุนส่งเสริมของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติโดยเป็นสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาส และยากจนจำนวนมากในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ไม่สามารถหรือไม่มีโอกาสได้ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐและเอกชนทั่วไปได้ นอกจากนี้ ยังเป็นสถานศึกษาที่มีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเป็นเอกลักษณ์และมีวัตถุประสงค์พิเศษ กล่าวคือ เป็นโรงเรียนเฉพาะทางด้านพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นการสร้างศาสนทายาทที่ดีเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมเป็นพุทธศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรมประพฤติปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยอันเป็นพุทธบัญญัติ มีหลักพุทธธรรมนาชีวิตอันเป็นคุณลักษณะปริยัติสามัญที่พึงประสงค์ และสามารถทำหน้าที่เผยแผ่พุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในเชิงบูรณาการวิชาการทั้งทางธรรมและทางโลกได้อย่างดี มีวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันอีกด้วย ซึ่งเป็นที่น่ายินดีที่นับตั้งแต่ได้มีการก่อตั้งโรงเรียนประเภทนี้มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2514 จวบจนถึงปัจจุบัน เจ้าอาวาสซึ่งเป็นผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียน พร้อมทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการบริหารจัดการศึกษาพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเพื่อให้ได้รับความศรัทธาเชื่อมั่นจากผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้ามาบวชเรียนซึ่งนับว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติงานที่สืบทอดกันมาโดยลำดับ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562; สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2557)

การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในปัจจุบันมีประเด็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ 1) งบประมาณสนับสนุนในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ไม่เพียงพอทำให้งานออกมาไม่

มีประสิทธิภาพ 2) ครูขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ไม่มีหลักประกันความมั่นคงด้านอาชีพและสวัสดิการที่เป็นธรรม 3) มีการปรับเปลี่ยนโยกย้ายบุคลากรบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการทำงาน และไม่มีงบบรรจุแต่งตั้งที่ชัดเจน 4) จำนวนนักเรียนที่ลดลงในแต่ละปี เพราะเมื่อจำนวนนักเรียนลดลง เงินอุดหนุนที่ได้รับในการบริหารจัดการก็ลดลงไปด้วย 5) การฝึกอบรมและพัฒนาครูให้มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนยังมีน้อย และไม่มีงบสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดอย่างจริงจัง 6) การจัดทำสรุปรายงานประจำปี และการปฏิบัติงานในโครงการต่าง ๆ ยังไม่เป็นรูปธรรมและชัดเจน 7) การนิเทศติดตามของหน่วยงานต้นสังกัด ยังไม่ครอบคลุมในแต่ละโรงเรียน 8) ไม่มีระเบียบที่ชัดเจน และไม่มีกฎหมายที่บังคับใช้ทำให้ควบคุมการบริหารยาก 9) โรงเรียนไม่มีความรู้เรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา เพราะมีครูย้ายออกบ่อย จึงทำให้ขาดความต่อเนื่องในงานประกันคุณภาพการศึกษา 10) สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ยังไม่มีประสิทธิภาพไม่ครอบคลุมทุกโรงเรียน และสอดคล้องกับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่พบปัญหาต่าง ๆ เช่น ด้านการจัดการศึกษาที่ยึดรูปแบบเดิม เน้นการท่องจำ ขาดการคิดวิเคราะห์ หลักสูตรไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร ยังใช้ของเดิมไม่ทันสมัยงบประมาณมีน้อย อาคารเรียนไม่ทันสมัย ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน ขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ครูอาจารย์ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการเกษียณอายุ ไม่สามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ขาดความมั่นคงในอาชีพ เพราะเป็นลูกจ้างชั่วคราว รายได้ต่ำสอนไม่ตรงกับสาขาที่เรียนจบมา ผู้บริหารซึ่งเป็นพระเถระผู้ใหญ่ไม่ได้จบการบริหารการศึกษา ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องการศึกษาเท่าที่ควร ที่สำคัญไม่มีเวลาให้กับการศึกษาเพราะกิจกรรมทางคณะสงฆ์มีมากขาดการประสานงานกันระหว่างผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติการบางครั้งผู้บริหารมองไปทางหนึ่ง ผู้ที่ปฏิบัติงานมองไปทางหนึ่ง การพัฒนาบุคลากรมีน้อย ขาดการศึกษาดูงานนอกสถานที่ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบว่าคณะสงฆ์มีการจัดการเรียนการสอน จึงไม่ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน โดยเฉพาะนักเรียนที่สมัครใจมาเรียนมีน้อยมาก ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจน หรือครอบครัวแตกแยก อยู่ในภาวะจำยอมหากไม่เรียนก็ไม่รู้ที่เรียน (พระครูโกศลอรธกิจ, 2559; พระภัทรพงศ์ ธมมทีโป (วงศ์ศรีลา), 2562; นพพล สมทรัพย์, 2564; พระมหาภัทรนัย กำจัด, 2564; พระมหาเสกสรร สุขจำเริญ, 2565; พระปลัดธนศ คงน้อย, 2565; พระขวัญชัย ผื่นคำ, 2565)

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจฺ จิตฺโต) (2552) ให้แนวคิดเกี่ยวกับวิปัสสนาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ว่า ในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ก็มีการทำหลักสูตรสร้างรายวิชาที่ประยุกต์พุทธธรรมเข้ากับศาสตร์สาขาต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเสริมธรรมเสริมปัญญาเข้าไปในศาสตร์เหล่านั้น รายวิชาประเภทนี้มักลงท้ายด้วยคำว่า “เชิงพุทธ” หรือ “แนวพุทธ” ทั้งนี้ เนื่องจากธรรมเกี่ยวกับทุกกิจกรรมของชีวิตธรรมจึงไม่ใช่เรื่องไกลตัวแต่อย่างใด ผู้ที่นำธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอจะเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา ต้องการให้คนไทยเห็นประโยชน์ของพระพุทธศาสนา ประโยชน์ดังกล่าวจะรักษาพระพุทธศาสนาให้อยู่กับสังคมไทยตลอดไป และจะรักษาวิชาพระพุทธศาสนาให้อยู่คู่หลักสูตรการศึกษาของประเทศไทยตลอดกาล นอกจากนี้ยังได้อธิบายถึงประโยชน์ในการบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ว่าการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกด้วยการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ความเป็นเลิศนี้จะเกิดไม่ได้ถ้าไม่มีการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ การบูรณาการอาจทำได้ 2 วิธี คือ ปรับศาสตร์เข้าหาพระพุทธศาสนา และปรับพระพุทธศาสนาเข้าหาศาสตร์ ดังนั้นการนำหลักธรรมสู่ปฐพีธรรม 7 มาบูรณาการกับศาสตร์การบริหารจัดการของโรงเรียนเพราะเป็นหลักคำสอนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับคนและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงคุณธรรม และจริยธรรมที่มีคุณค่าพบได้ในสังคมมนุษย์ หรือปัจจัยแห่งสังคมในกระบวนการอาศัยซึ่งกันและกัน การพิจารณา

ด้วยเหตุด้วยผล รู้จักโลก รู้จักธรรมชาติ เพราะมนุษย์เท่านั้นที่จะเป็นผู้ที่บริหารจัดการองค์การที่ดีได้ ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ หรือเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการนั่นเอง สอดคล้องกับ สีน งามประโคน (2560) ที่ให้แนวคิดว่า หลักการบริหารการศึกษาโดยบูรณาการหลักทฤษฎี และแนวคิดทางพระพุทธศาสนา เนื่องจากการบริหารการศึกษาต้องอาศัยหลาย ๆ อย่างมาบูรณาการกับจัดการศึกษาให้มีคุณภาพทั้งอาศัยหลักการบริหาร แนวคิด และทฤษฎีการศึกษามาช่วยชี้แนะในการดำเนินการให้เรียบร้อย และนำหลักพุทธศาสนามาช่วยเป็นเครื่องมือในการจัดการบริหารการศึกษาให้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานทุกฝ่าย ปัจจุบันหลักพระพุทธศาสดากำลังได้รับความสนใจในกระแสโลกเป็นอย่างมาก ชี้ให้เห็นว่าหลักสอนทางพระพุทธศาสนามีอิทธิพลต่อจิตใจประชาชน ซึ่งถือว่าเหมาะที่จะนำหลักคำสอนมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา นอกจากนี้ เนื่องจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีหลากหลายบริบทที่กระจายอยู่ทั่วไปในทุกภาคของประเทศไทยย่อมมีความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน ดังนั้น การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) จึงมีความสำคัญเพราะสามารถช่วยระบุปัญหาที่เป็นปัญหาอย่างแท้จริง ทำให้เกิดการแก้ปัญหาได้ตรงจุดเป็นไปตามความต้องการของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำถามในการวิจัย

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 อยู่ในระดับใด และมีลำดับความต้องการจำเป็นเร่งด่วนมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7

การบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้เล่าเรียนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ โดยเรียนทั้งทางโลกและทางธรรม มีองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ (วิชัย ธรรมเจริญ, 2541; สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2546; กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

1. การบริหารงานวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นการปฏิบัติหรือการดำเนินงานของสถานศึกษา เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล รวมไปถึงกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และภายนอกสถานศึกษา และสนับสนุนการบริหารงานในด้านอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ

2. การบริหารงานบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นการปฏิบัติจัดทำหรือการดำเนินการเกี่ยวกับตัวบุคคล นับตั้งแต่การสรรหาคนเข้าทำงาน การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การโอนย้าย การฝึกอบรม การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือนการดำเนินการทางวินัย การให้พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคล และการจ่ายบำเหน็จบำนาญเมื่อออกจากงานไปแล้ว

3. การบริหารงานงบประมาณตามหลักสัปปริสธรรม 7 เป็นการปฏิบัติจัดทำหรือการดำเนินการ การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ การตรวจสอบค่าใช้จ่ายเงินงบประมาณ และการรายงานผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ อันเป็นไปตามระเบียบของการบริหารงบประมาณทางการศึกษาเพื่อให้การบริหารงบประมาณนั้น ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การบริหารงานทั่วไปตามหลักสัปปริสธรรม 7 เป็นการปฏิบัติจัดทำเพื่อเชื่อมโยงถึงงานด้านอื่น ๆ ให้สามารถดำเนินไปได้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ ประสานงาน ส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับหลักสัปปริสธรรม 7

หลักสัปปริสธรรม 7 เป็นคุณธรรมสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา อันเป็นคุณสมบัติภายในตัวผู้นำ ซึ่งมีคุณสมบัติทั้ง 7 ประการ คือ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล คุณสมบัติทั้ง 7 ประการนี้เป็นองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันอย่างสมบูรณ์ ทำให้ผู้นำสามารถจัดการและปฏิบัติการในการงานทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จได้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2538; สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช (อุฎฺฐายี), 2509; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546)

1. ัมมัญญาตา (รู้จักเหตุ) เป็นการปฏิบัติจัดทำ โดยอาศัยการเป็นคนรู้หลักการ รู้กฎเกณฑ์และรู้จักสาเหตุต้นตอของผลที่เกิดขึ้น รู้จักหลักความจริง คาดการณ์ถึงผลการบริหารจัดการในองค์กร

2. อตถัญญาตา (รู้จักผล) เป็นการปฏิบัติจัดการที่มุ่งให้รู้ว่าเมื่อมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นแล้ว ก็จะใช้ความรู้ความเข้าใจ นำมาวิเคราะห์แยกแยะถึงผลการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเสียก่อนจะลงมือปฏิบัติ และสามารถวิเคราะห์ผลที่จะได้รับมาดำเนินงานต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

3. อัตตัญญาตา (รู้จักตน) เป็นการปฏิบัติจัดการโดยอาศัยภาวะ สถานะที่ตัวเองเป็น รู้กำลังความสามารถ สติปัญญาของตัวเอง และแก้ไขปรับปรุงตนอยู่ตลอดเวลา

4. มัตตัญญาตา (รู้จักประมาณ) เป็นการปฏิบัติจัดการที่มุ่งรู้จักความพอเหมาะ พอดี มองงานที่ตนเองทำอยู่แล้วพิจารณาวิเคราะห์ด้วยปัญญาว่าความพอเหมาะความพอดีความพอเพียงอยู่ที่ไหน เท่าไร เพื่อจะได้กำหนดแผนการปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม

5. กาลัญญาตา (รู้จักกาล) เป็นการปฏิบัติจัดการที่มุ่งรู้ถึงการบริหารเวลาให้เหมาะสม ว่าเวลานี้ควรทำอะไร และไม่ควรทำอะไร รู้จักลำดับความสำคัญของงานว่าควรทำหรือควรจะทำก่อน เมื่อถึงเวลาทำงานควรทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ และให้เกิดประสิทธิภาพ

6. ปริสสัญญาตา (รู้จักชุมชน) เป็นการปฏิบัติจัดการที่มุ่งให้รู้จักสังคมชนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม ซึ่งแตกต่างกันไป แล้วปฏิบัติตนให้ถูกต้อง

7. บุคคลัญญาตา (รู้จักบุคคล) เป็นการรู้จักเลือกคบคนว่าผู้นั้นเป็นคนดีควรคบ และผู้นั้นเป็นคนไม่ดีไม่ควรคบ การบริหารงานต้องใช้คนทำงาน และจำเป็นต้องติดต่อกับบุคคลในชุมชน เพื่อประสิทธิผลในการบริหารงานและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยรู้จักเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับงานเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นว่าการบูรณาการหลักพุทธธรรมอาจทำได้ 2 วิธี คือ ปรับศาสตร์เข้าหาพระพุทธศาสนา และปรับพระพุทธศาสนาเข้าหาศาสตร์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการปรับหลักธรรมสัปปริสธรรม 7 มาบูรณาการกับศาสตร์การบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 เพื่อนำไปสู่การประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนพระปริยัติธรรม 44 แห่ง ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 คือ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดเลย ปีการศึกษา 2564 โดยมีผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 315 รูป/คน กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้จำนวน 174 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 67 รูป/คน และครูผู้สอน จำนวน 107 รูป/คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยสภาพปัจจุบันมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.911 และสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.965

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ที่ได้จากแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น แบบปรับปรุง (PNI_{modified})

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

สภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีการปฏิบัติในระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ($\bar{X} = 3.17$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ($\bar{X} = 3.14$) ตามลำดับและน้อยสุด คือ ด้านการบริหารบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ($\bar{X} = 3.13$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) และรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีการปฏิบัติในระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ($\bar{X} = 4.62$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ($\bar{X} = 4.61$) ตามลำดับและน้อยสุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ($\bar{X} = 4.60$)

เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยการระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุด และมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนา ก่อน พบว่า คือ ด้านการบริหารบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ที่ต้องได้รับการพัฒนา ก่อนเป็นอันดับ 1 (PNI_{modified} = 0.474) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7 (PNI_{modified} = 0.472) และด้านน้อยสุด คือ ด้านการบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 (PNI_{modified} = 0.455) ผู้วิจัยได้นำผลดังกล่าวมาบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7 โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (ตารางที่ 1) ดังนี้

- ลำดับที่ 1. การบริหารบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7
- ลำดับที่ 2. การบริหารทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7
- ลำดับที่ 3. การบริหารงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 7

ลำดับที่ 4. การบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

การบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNImodified
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
ด้านการบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7	3.17	0.25	ปานกลาง	4.61	0.14	มากที่สุด	0.455
ด้านการบริหารบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7	3.13	0.23	ปานกลาง	4.61	0.15	มากที่สุด	0.474
ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 7	3.13	0.26	ปานกลาง	4.60	0.19	มากที่สุด	0.471
ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7	3.14	0.24	ปานกลาง	4.62	0.17	มากที่สุด	0.472
รวมเฉลี่ย	3.14	0.19	ปานกลาง	4.61	0.12	มากที่สุด	0.468

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาบูรณาการในการบริหารจัดการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เขต 7 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายเรียงลำดับตามค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยเฉพาะเรื่องการเก็บรวบรวมผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรไว้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการบริหารงานบุคคลนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติงานของครูไว้อย่างเป็นระบบเนื่องจากเป็นข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีของครูที่ต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องเพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นหรือความดีความชอบของครู โดยที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญและยึดหลักธรรมสัปปุริสธรรมที่ทำให้ผู้นำสามารถจัดการ และปฏิบัติการในการะงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ สอดคล้องกับสาระสำคัญในพระไตรปิฎก (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2538; สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช (อุฎฐายี), 2509; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2547; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2546) กล่าวคือ หลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นคุณธรรมสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา อันเป็นคุณสมบัติภายในตัวผู้นำ ซึ่งมีคุณสมบัติทั้ง 7 ประการ คือ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล คุณสมบัติทั้ง 7 ประการนี้เป็นองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันอย่างสมบูรณ์ทำให้ผู้นำสามารถจัดการ และปฏิบัติการในการะงานทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จได้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระครูปลัดจกักรพันธ์ ปญฺาโร (2559) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา คือ การบริหารงานบุคคล ดังนั้น การบริหารงานบุคคลจึงมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายได้

2. ด้านการบริหารทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยเฉพาะประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเป้าหมายหลักที่สำคัญของการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนพระปริยัติธรรมนั้นคือการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สอดคล้องกับสาระสำคัญในพระราชบัญญัติ

การศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 ที่กล่าวถึงเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมว่าเป็นเอกลักษณ์และมีวัตถุประสงค์พิเศษ กล่าวคือ เป็นโรงเรียนเฉพาะทางด้านพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นการสร้าง ศาสนทายาทที่ดีเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้พร้อมเป็นพุทธศาสนทายาทที่เปี่ยมปัญญาพุทธธรรมประพฤติปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัยอันเป็นพุทธบัญญัติ มีหลักพุทธธรรมนาชีวิตอันเป็นคุณลักษณะปริยัติสามัญที่พึงประสงค์ และสามารถทำหน้าที่เผยแผ่พุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณภาพชีวิตของประชาชนในเชิงบูรณาการวิชาการทั้งทางธรรมและทางโลกได้อย่างดี มีวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบันอีกด้วย (ราชกิจจานุเบกษา, 2562) และสอดคล้องกับหลักธรรมข้อ 6 ปริสัณญูตา (รู้จักชุมชน) เป็นการปฏิบัติจัดการที่มุ่งให้รู้จักสังคมชนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม ซึ่งแตกต่างกันไปแล้วปฏิบัติตนให้ถูกต้อง (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2538; สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช (อุฎฐายี), 2509; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546) ดังนั้น จะเห็นว่าการบริหารงานทั่วไปภายใต้การบูรณาการปริสัณญูตา (รู้จักชุมชน) จะช่วยส่งเสริมให้การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้บรรลุผลตามเป้าหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเกี่ยวกับความเป็นเอกลักษณ์และมีวัตถุประสงค์พิเศษด้านพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

3. ด้านการบริหารงบประมาณตามหลักสัปปริสธรรม 7 โดยเฉพาะประเด็นการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับสวัสดิการ การบริการด้านสุขภาพให้บุคลากรด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดสวัสดิการหรือบริการด้านสุขภาพเป็นปัจจัยหรือความต้องการจำเป็นพื้นฐานที่จะช่วยส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติและมีผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ในขณะเดียวกันหลักสัปปริสธรรมข้อ 4 มัตตัญญูตา เป็นการปฏิบัติจัดการที่มุ่งรู้จักความพอเหมาะ พอดี มองงานที่ตนเองทำอยู่แล้วพิจารณาวิเคราะห์ด้วยปัญญาว่าความพอเหมาะความพอดีความพอเพียงอยู่ที่ไหน เท่าไร เพื่อจะได้กำหนดแผนการปฏิบัติได้ถูกต้องเหมาะสม และเท่าเทียมกัน (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2538; สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช (อุฎฐายี), 2509; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546) สอดคล้องกับ พระมหาภาณุวัฒน์ แส่นคำ และสมชาย บุญศิริเกสซ์ (2558) ที่ศึกษาการบริหารตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง ที่พบว่า หลักสัปปริสธรรมด้านมัตตัญญูตา คือ ความเป็นผู้รู้จักประมาณสำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการบริหาร ได้แก่ ผู้บริหารควรประมาณขีดความสามารถขององค์กรให้ได้ว่าศักยภาพของบุคลากรในองค์กรมีกำลังแค่ไหน ในการจะทำกิจกรรมหรือโครงการสักอย่างหนึ่งผู้บริหารควรรู้จักประมาณตน ควรจะนำงบประมาณที่ส่วนกลางจัดสรรให้ไปใช้อย่างเหมาะสมผู้บริหารควรพิจารณาให้รู้จักประมาณในความเพียงพอขององค์กร การบริหารงบประมาณหรือการขยายกิจการและผู้บริหารไม่ควรใช้งบประมาณผิดวัตถุประสงค์เป็นไปตามแผนการใช้งบประมาณครบทุกด้าน ดังนั้น การบริหารงบประมาณผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญของหลักธรรมดังกล่าว

4. ด้านการบริหารวิชาการตามหลักสัปปริสธรรม 7 โดยเฉพาะประเด็นการนำผลการนิเทศติดตามมาแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนิเทศติดตามเป็นกระบวนการสำคัญที่เป็นกระบวนการร่วมมือทางวิชาการระหว่างผู้นิเทศที่เป็นบทบาทหน้าที่หลักของผู้บริหารและทีมวิชาการ กับผู้รับการนิเทศซึ่งจะต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องร่วมกันกับผู้บริหาร ดังนั้น การนิเทศติดตามจึงเป็นกระบวนการกระตุ้นส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครูให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สถาพร สมอุทัย (2565) ที่ได้ศึกษาและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาในการ

พัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า สังคมโลกในปัจจุบันต้องเผชิญกับความผันผวนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วหรือที่เราเรียกว่า “VUCA World” รวมทั้ง ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการติดต่อสื่อสารที่ไร้พรมแดนส่งผลให้เกิดวิทยาการและความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย มนุษย์ในยุคปัจจุบันจึงต้องมีความพร้อมในรับมือกับความผันผวน เปลี่ยนแปลงเหล่านี้ การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ครูจะต้องปรับวิธีคิด เปลี่ยนการสอนปรับบทบาทจากเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลางของความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวกคอยชี้แนะเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการร่วมมือทางวิชาการระหว่างผู้นิเทศกับผู้บริหารนิเทศจะเป็นตัวช่วยหนึ่งในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและช่วยเหลือครูให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีความทันยุคทันสมัยอยู่เสมอและสามารถตอบสนองผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักสัปปุริสธรรม ข้อ 1-3 คือ อัมมัญญา (รู้จักเหตุ) อัตถัญญา (รู้จักผล) และอัตตัญญา (รู้จักตน) เป็นการปฏิบัติจัดทำ โดยอาศัยการเป็นคนรู้หลักการ รู้กฎเกณฑ์ และใช้ความรู้ความเข้าใจ นำมาวิเคราะห์แยกแยะ ปฏิบัติจัดการโดยอาศัยภาวะ สถานะที่ตัวเองเป็น รู้กำลังความสามารถ สถิติปัญญาของตัวเอง และแก้ไขปรับปรุงตนอยู่ตลอดเวลา (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2538; สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช (อุฎฺฐายี), 2509; พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547; พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546)

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ เป็นผลจากวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงที่มีความต้องการจำเป็นเร่งด่วน โดยมีค่า $PNI_{modified}$ ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป โดยเรียงลำดับ คือ

ลำดับที่ 1. การบริหารบุคคลตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประกอบด้วย 1) สถานศึกษาเก็บรวบรวมผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรไว้อย่างเป็นระบบ 2) เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับครูอย่างเหมาะสม 3) มีการบริหารจัดการงานบุคคลให้ได้รับความเป็นธรรม 4) เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรม และ 5) เสริมสร้างความรับผิดชอบต่อนหน้าที่โดยไม่ละทิ้งหน้าที่ทางราชการ

ลำดับที่ 2. การบริหารทั่วไปตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประกอบด้วย 1) เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ 2) ผู้บริหารสถานศึกษารู้และเข้าใจสภาพแวดล้อมในชุมชนที่สถานศึกษาดังอยู่ 3) ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูหรือผู้ได้บังคับบัญชาและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ 4) บริหารงานตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงาน และ 5) ให้ความช่วยเหลือชุมชนในโอกาสต่าง ๆ เช่น กิจกรรมตามประเพณีท้องถิ่นอยู่เสมอ

ลำดับที่ 3. การบริหารงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประกอบด้วย 1) จัดสวัสดิการ การบริการด้านสุขภาพให้บุคลากรด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน 2) สนับสนุนงบประมาณให้ครูหรือผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ 3) จัดสวัสดิการให้ครูหรือผู้ได้ บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกัน 4) พัฒนาและปรับเปลี่ยนแผน การบริหารงบประมาณให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ และ 5) มีการจัดสวัสดิการภายในสถานศึกษาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ได้บังคับบัญชา

และลำดับที่ 4. การบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารนำผลการนิเทศติดตามมาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น 2) ปรับปรุงพัฒนางานให้ก้าวหน้าเหตุการณ์อยู่เสมอ 3) ปฏิบัติงานและวางแผนงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 4) นิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูตามสภาพจริง และ 5) เก็บรวบรวมผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชาไว้อย่างเป็นระบบ

สรุปเป็นองค์ความรู้จากการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความต้องการจำเป็นของการบริหารจัดการตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 7

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยที่ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ เขต 7 ที่ควรตระหนักและนำไปประยุกต์ใช้กับหลักธรรมสัปปริสธรรม 7 มีประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการแต่ละด้านตามลำดับต่อไปนี้

1. การบริหารบุคคลตามหลักสัปปริสธรรม 7 ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการเก็บรวบรวมผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรไว้อย่างเป็นระบบ การเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหากับครูอย่างเหมาะสม การบริหารจัดการงานบุคคลให้ได้รับความเป็นธรรม การเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยความเป็นธรรม และการเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อนหน้าที่โดยไม่ละทิ้งหน้าที่ทางราชการ

2. การบริหารทั่วไปตามหลักสัปปริสธรรม 7 ควรให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ การมีความรู้และเข้าใจสภาพแวดล้อมในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่

การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูหรือผู้ใต้บังคับบัญชาและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ การบริหารงานตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิบัติงาน และ5) ให้ความช่วยเหลือชุมชนในโอกาสต่าง ๆ เช่น กิจกรรมตามประเพณีท้องถิ่นอยู่เสมอ

3. การบริหารงบประมาณตามหลักสัปปุริสธรรม 7 สิ่งที่ผู้บริหารควรดำเนินการ เช่น การจัดสวัสดิการ การบริการด้านสุขภาพให้บุคลากรด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน การสนับสนุนงบประมาณให้ครูหรือผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ การจัดสวัสดิการให้ครูหรือผู้ใต้ บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกัน การพัฒนาและปรับเปลี่ยนแผน การบริหารงบประมาณให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ และการจัดสวัสดิการภายในสถานศึกษาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ใต้บังคับบัญชา

4. การบริหารวิชาการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ความมีการดำเนินงานในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้ ได้แก่ การนำผลการนิเทศติดตามมาแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น การปรับปรุงพัฒนางานให้ก้าวหน้าเหตุการณ์อยู่เสมอ การปฏิบัติงานและวางแผนงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม การนิเทศติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูตามสภาพจริง และการเก็บรวบรวมผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาไว้อย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาหรือการวิจัยแบบผสมผสานวิธีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2. ควรมีการวิจัยแบบผสมผสานเพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

3. ควรมีการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการโดยประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 หรือหลักธรรมอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับการบริหารงานบุคคล งานบริหารทั่วไป งานงบประมาณ หรืองานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- นพพล สมทรัพย์. (2564). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พระขวัญชัย ฝั้นคำ. (2565). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พระครูโกศลอรธกิจ, 2559. *รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัด นครศรีธรรมราช ตามแนวพุทธปรัชญาเถรวาท*. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา พุทธศาสนาและปรัชญา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดจักรพันธ์ ปญารโ. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจฺ ติโต) (2552). *วิธีบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่*. https://www.mcu.ac.th/directory_uploads/administrator/file_upload/20180810135126_5579A3DA-BE21-41B8-A7AC-E517A756F6E5.pdf

- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2538). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พระปลัดธเนศ คงน้อย. (2565). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2547). *ธรรมานุชีวิต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- พระภัทรพงศ์ ธมมทีโป (วงศ์ศรีลา). (2562). *สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พระมหาภัทรดณัย กำจัด. (2564). *การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พระมหาภาณุวัฒน์ แสนคำ และสมชาย บุณศิริเกสซ์. (2558). *การบริหารตามหลักสัปปริยธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง*. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ (Proceedings) เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15.
- พระมหาเสกสรร สุขจำเริญ. (2565). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562*.
https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/050/T_0011.PDF
- วิชัย ธรรมเจริญ. (2541). *คู่มือการปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สถาพร สมอุทัย. (2565). “การนิเทศการศึกษา” หนึ่งตัวช่วยในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 5(3), 275-288.
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช (อุทฺธย). (2509). “สัปปริยธรรม”. *หนังสืออนุสรณ์เนื่องในโอกาสงานสถาปนา 100 ปี ชาญเฉลิม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2546). *ปฏิทินการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท..
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2557). *คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.